DOYEN PUBLISHERS
KENYA JUNIOR SCHOOL EDUCATION ASSESSMENT
MTIHANI WA MWISHO MUHULA WA 1 2025
GREDI YA 8 – KISWAHILI
(Lugha)

Muda: Saa 1 dakika 40

JINA: ____

SHULE: ____

KITENGO: ______________________ TAREHE: ________________________

MAAGIZO KWA WATAHINIWA
a) Andika jina lako, shule, kitengo na tarehe katika sehemu zilizo hapo juu.
b) Karatasi hii ina sehemu mbili: A na B.
c) Katika SEHEMU YA A, kila swali lina majibu manne. Majibu haya yameandikwa A, B, C na D. Kila wakati, moja tu kati ya majibu manne ndio sahihi. Chagua jibu sahihi na uandike kwenye jedwali lililo chini.
d) Katika SEHEMU YA B, andika majibu kwenye nafasi ulizopewa kulingana na maagizo ya swali.
e) Jibu MASWALI YOTE katika kijitabu hiki cha maswali.
f) Majibu yote lazima yatolewe kulingana na miongozo ya maswali.
g) Fanya kazi zote za kujaribu kwenye karatasi ya maswali.

SEHEMU A: JEDWALI LA MAJIBU

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.

21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	33.	34.	35.

ALAMA ZA MWANAFUNZI

ALAMA		JUMLA
Sehemu ya A (Kutoka kwa 35)		
Sehemu ya B (Kutoka kwa 25)		

Karatasi hii ina kurasa 6 zilizopigwa chapa. Watahiniwa wanapaswa kukagua karatasi hii ili kuhakikisha kuwa kurasa zote zimepigwa chapa kama ilivyosemwa na hakuna maswali yanayokosekana.

SEHEMU YA A: (alama 35)

Soma kifungu kilichofuata kisha jibu swali la 1 hadi 10

Mfumo wa elimu nchini unatia mkazo mafunzo mengine ambayo, ingawa yamo nje ya masomo ya kawaida, yanahusiana na kwenda sambamba na masomo hayo ya kawaida. Vyama vya wanafunzi shuleni vinachangia pakubwa katika kuhamasisha mafunzo hayo ya ziada.

Vyama vya wanafunzi hutofautiana kulingana na majukumu. Mathalani, vipo vyama vya kidini, vya kitaaluma na vya michezo. Pia, kuna vyama vya kijamii kama vile Chama cha Kupambana na Matumizi Mabaya ya Dawa na vya kiuchumi kama vile Chama cha Wakulima Chipukizi.

Imedhihirika kwamba vyama vya wanafunzi vina **manufaa ya kuhusudiwa**. Hii ndiyo sababu shuleni, kila mwanafunzi anahimizwa kujiunga na angalau vyama viwili. Vyama vya wanafunzi huwasaidia kukuza vipawa na kuimarisha stadi za kujieleza. Haya hufikiwa kupitia kwa shughuli za vyama kama vile ukariri wa mashairi, mijadala, utegaji na uteguaji vitendawili, chemsha bongo na ulumbi. Aidha, vyama hivi huhimiza utangamano miongoni mwa wanachama kwani wao hujiona kuwa watu wenye mwelekeo mmoja. Vilevile, utangamano wa kitaifa na kimataifa hujengeka.

Mwanafunzi ambaye amejiunga na vyama vya wanafunzi huweza kukabiliana na changamoto za maisha kwa urahisi kuliko yule ambaye hajawahi kujiunga na chama chochote. Katika vyama hivi, wanafunzi hufunzana mikakati na maarifa ya kutatua matatizo na mbinu za kuepuka mitego ya ujana. Kupitia kwa ushauri wa marika, kwa mfano, mwanafunzi hushauriwa kuhusu masuala kama vile uteuzi wa marafiki, kuratibu muda, kujikubali na kuwakubali wenzake.

Hali kadhalika, mwanafunzi hujifunza maadili ya kijamii na kidini. Kupitia kwa vyama vya kidini na vinginevyo, yeye hujifunza kujistahi na kuwa na stahamala ya kidini, kiitikadi na kikabila. Kadhalika, majukumu ambayo mwanafunzi huenda akapewa hupalilia uwajibikaji, uaminifu na kipawa cha uongozi. Hata anapohitimu masomo yake, mwanafunzi huyu huendeleza sifa hizi.

Vijana wana nafasi kubwa katika kukabiliana na maovu ya kijamii kwani wao ndio wengi zaidi. Kupitia kwa vyama hivi, wanafunzi wanaweza kuwahamasisha wenzao dhidi ya tabia hasi kama vile kushiriki mapenzi kiholela, ulanguzi wa dawa za kulevya na kujiingiza katika burudani zisizofaa. Pia, shughuli na miradi ya vyama hivi huwawezesha wanafunzi kutumia nishati zao kwa njia ya kujinufaisha na kuepuka maovu. Kwa mfano, wanaweza kwenda kukwea milima, kufanya matembezi ya kukusanya pesa za kuwafadhili wahitaji, kuendeleza shughuli za kunadhifisha mazingira na kutembelea vituo vya mayatima na wazee.

Kushiriki katika vyama vya michezo hakumwezeshi mwanafunzi kuimarisha afya na kujenga misuli tu, bali pia huweza kuwa msingi wa kupata chanzo cha riziki baadaye. Wapo wachezaji maarufu ambao walitambua na kuviendeleza vipawa vyao kupitia kwa vyama vya aina hii, na hivi sasa wana uwezo wa kuyaendesha maisha yao na ya familia zao.

Ifahamike kuwa vyama vya wanafunzi vinapaswa kuwa msingi wa mshikamano na maridhiano. Visitumiwe kama vyombo vya kuwagawa wanafunzi kitabaka. Mwanafunzi hana budi kusawazisha muda anaotumia. Atenge muda wa shughuli za vyama na wa kudurusu masomo yake.

1. Kulingana na kifungu, mwanafunzi akiwa shuleni:
   A. Hufunzwa mfumo sambamba, hufunzwa kupitisha mafunzo ya ziada
   B. Hujiunga na vyama, hujifunza mfumo sambamba
   C. Hufunzwa mfumo sambamba, hufunzwa taaluma ya vyama
   D. Hujiunga na vyama, hujifunza taaluma mbalimbali.

2. Chagua jibu lisilo sahihi kwa mujibu wa taarifa.
   A. Vyama vya wanafunzi huchangia kukuza ubunifu wa wanafunzi.
   B. Vyama vya wanafunzi huchangia kukuza uzalendo wa kimataifa.
   C. Vyama vya wanafunzi huwasaidia kuimarisha uzalendo na mahusiano mema.
   D. Vyama vya wanafunzi huwasaidia kuimarisha uhusiano na nchi nyingine.

3. Katika aya ya pili, wazo kuu analozungumzia mwandishi ni
   A. Aina za vyama vya kijamii
   B. Majukumu ya vyama vya wanafunzi
   C. Aina za vyama vya wanafunzi
   D. Majukumu ya vyama vya kijamii.

4. Kifungu kinaonyesha kuwa ushauri na uelekezaji:
   A. Humwezesha mwanafunzi kujithamini.
   B. Humsaidia mwanafunzi kupata marafiki.
   C. Humwandalia mwanafunzi mpangilio wa kazi.
   D. Humwondolea mwanafunzi mitego.

5. Kwa mujibu wa taarifa, jibu linalodhihirisha maana ya methali, "Ukiona vyaelea vimeundwa," ni:
   A. Wanafunzi wakipewa nafasi ya uongozi huheshimu mielekeo ya wengine.
   B. Wanafunzi wakipewa nafasi ya uongozi hujistahiki na kustahimili wengine.
   C. Wanafunzi wakipewa nafasi ya uongozi huhimiza stahamala ya kidini baadaye.
   D. Wanafunzi wakipewa nafasi ya uongozi huwa wa kutegemewa baadaye.

6. Kulingana na kifungu, vijana wanaweza kudhihirisha uwajibikaji katika jamii kupitia:
   A. Kuwapinga walanguzi wa dawa za kulevya na kuepuka burudani.
   B. Kufanya matembezi anuwai ya kukusanya pesa.
   C. Kushiriki katika miradi ya kuwasaidia wanyonge.
   D. Kuendeleza shughuli za kuhifadhi mazingira na kutembea milimani.

7. Kifungu kimebainisha kuwa:
   A. Vijana ndio wanaoweza kushiriki mapenzi kiholela.
   B. Vijana wanaweza kutumiwa kama msingi wa kustawisha vituo vya wahitaji.
   C. Vijana wanaweza kutumiwa kama msingi wa kuadilisha jamii pana.
   D. Vijana ndio wanaoweza kukabiliana na matatizo ya kijamii.

8. Chagua jibu sahihi kulingana na kifungu:
   A. Michezo huweza kumjengea mtu jina na kumwimarisha kiuchumi.
   B. Wachezaji maarufu walianza kucheza walipojiunga na vyama.
   C. Wachezaji maarufu walianza kugundua vipawa vyao walipojiunga na vyama.
   D. Michezo huweza kumjengea mtu uwezo na kumwimarisha kiuchumi.

9. Maoni ya mwandishi katika aya ya mwisho ni kwamba:
   A. Vyama vya wanafunzi vinaweza kuvuruga usawa katika jamii.
   B. Vyama vya wanafunzi ndio msingi wa kumsaidia mwanafunzi kutumia muda wake darasani.
   C. Vyama vya wanafunzi vinaweza kuvuruga masomo katika darasa.
   D. Vyama vya wanafunzi ndio msingi wa kuimarisha umoja na maelewano katika jamii.

10. Kulingana na kifungu, 'manufaa ya kuhusudiwa' ni:
   A. Manufaa yanayowafaidi wengi.
   B. Manufaa yanayowavutia wengi.
   C. Manufaa yasiyosahaulika kwa urahisi.
   D. Manufaa yasiyopatikana kwa urahisi.

Soma kifungu kilichofuata kisha jibu swali la 11 hadi 20

Naikumbuka siku hiyo vizuri. Niliamka alfajiri mbichi tayari kuanza safari kutoka kijijini kwetu hadi Mji Mkuu. Hii ndiyo ilikuwa mara yangu ya kwanza kuuzuru mji huu. Moyoni nilikuwa na bashasha isiyokuwa ya kawaida kwa sababu siku hiyo ningeuona mji ambao sifa zake nilikuwa nikizisikia tu kutoka kwa wenzangu waliobahatika kuutembelea. Hamu ya kuona majengo marefu, barabara zilizosakafiwa, magari mengi, watu wa asili mbalimbali na mabustani ya starehe ilinigubika, nikawa sijifai kwa matumaini.

Nilitembea hatua chache hadi kituo cha mabasi, nikapata daladala moja iliyotoza nauli nafuu, nikaiabiria mpaka mji uliokuwa pua na mdomo kutoka kitongojini kwetu. Hapo nilitumainia kupata matwana ya kusafiria hadi Mji Mkuu. Kwenye stesheni kulikuwa na msongamano wa matwana na harakati za utingo waliokuwa waking'ang'ania

abiria. Nikaingia katika matwana moja iliyoitwa Upepo. Nilikuwa abiria wa kumi na mbili kuingia. Baada ya dakika tano hivi, gari lilijaa abiria, wote kumi na wanne. Tukang'oa nanga. Mandhari ya kupendeza yalijikunjua mbele yangu. Upepo mwanana kupitia dirishani, mpito wa kasi wa miti, mazigazi... vyote vilishirikiana kunipumbaza kiasi cha kunisahaulisha kufunga mkanda wa usalama.

Baada ya robo saa, utingo alidai nauli. Nikapeleka mkono kwa tahadhari kwenye kibindo changu ambamo nilikuwa nimezifutika hela za usafiri na masurufu. Nikatoa noti ya shilingi mia mbili na kumkabidhi utingo huku nikitarajia baki. Utingo alinikazia macho, akanyoosha mkono na kusema, "Mia zaidi!" Nikarudi tena kwenye kibindo, nikatoa noti mbili za shilingi hamsini na kumpa. Safari ikaendelea.

Tulipofika mji mdogo wa Pitia, matwana ilisimama. Utingo aliinama chini ya viti, akatoa vibao na kuviweka baina ya viti vya kawaida. Kisha akaanza kutangaza, "Wa Jiji na mia; mia hamsini." Abiria walioonekana kuwa wachovu kwa kungojea na kupigwa na mzizimo wa kipupwe walipigana vikumbo kuingia, huku utingo akiwaelekeza kwenye vile vibao. Viti vilivyotengenezewa abiria watatu vikaishia kubeba abiria watano! Matwana nayo ikawa haina budi kustahimili uzito wa abiria ishirini na watatu. Tukawa tunabanana kweli kweli. Utingo naye alining'inia mlangoni, shati lake lapeperushwa na upepo. Nilipojaribu kulalamikia hali hii nilinyamazishwa hata na abiria wenzangu.

Gari likaanza mwendo tena huku likiendeshwa kwa kasi ya umeme. Abiria waliokuwa wakizungumza sasa walinyamaza, kila mmoja roho mkononi. Kimya cha kaburi kikatawala hadi pale utingo alipomwambia dereva, "Weka ngoma." Muziki ukahanikiza hewani kwa fujo. Baadhi ya abiria wakaanza kuyumbisha vichwa kwa kufuata mdundo wa muziki ambao ulitishia kuvipasua viwambo vya masikio yangu.

Njiani tulikutana na walinda usalama ambao walitusimamisha. Utingo alishuka na kwenda chemba na mmojawapo wa hao maafisa, kisha akarudi huku kipaji chake kimenawiri kwa tabasamu. Akasema, "Nimempaka mafuta viganjani." Baadhi ya abiria walitikisa vichwa, wengine wakacheka kama kwamba wameona kinyago. Mimi nilibaki kuduwaa tu. Gari liliongeza mwendo na baada ya muda mfupi tukafika kwenye mji mmoja ambao ulikuwa na majengo makubwa makubwa. Nikadhani tumefika Mji Mkuu. Nilipomuuliza abiria jirani aliniambia kuwa huu ulikuwa tu mji mkuu wa Jimbo la Buraha. Tukazidi kuyakunja masafa ya safari hii kwa kasi ya kuogofya huku dereva akitafuna majani aliyokuwa akiyatoa mfukoni mwa shati lake. Kadiri alivyoyatafuna ndivyo alivyozidisha kasi. Nikahisi kama gari linapaa juu angani. Nikataka kumwambia dereva jambo, lakini nikajiasa, "Ikiwa wengine wamenyamaza sembuse mimi?"

Baada ya kitambo kidogo mvua ilianza kunyesha. Kukawa na ukungu na utelezi barabarani. Abiria mmoja alimsihi dereva kupunguza mwendo. Haya hayakumgusa dereva mshipa. Aliongeza kasi kana kwamba hajasikia lolote. Gari lilifika kwenye kuruba, dereva akawa haoni vizuri. Ghafla nikasikia, "Kirrr..!" Kisha, "Mungu wangu!" Halafu, 'ngu!' **Kiza cha kaniki kikatanda**.

11. Kulingana na kifungu:
    A. Wenzake Msimulizi waliwahi kupata fursa ya kuishi katika Mji Mkuu.
    B. Barabara za Mji Mkuu hazina mashimo.
    C. Mji Mkuu una majumba mengi marefu.
    D. Msimulizi ana mawazo na hali ilivyo katika Mji Mkuu.

12. Chagua jibu sahihi kuhusu vituo vya magari kwa mujibu wa aya ya pili:
    A. Wasafiri wengi hushindania nafasi.
    B. Magari mengi hushindania wasafiri.
    C. Misongamano mingi ya kutangazia wasafiri.
    D. Shughuli nyingi za kunadia nafasi.

13. Mazingira ya kuvutia yalimwathiri Msimulizi kwani:
    A. Aliduwaa na kujisahau.
    B. Alifurahia upepo na kujisahau.
    C. Alizubaa na kupuuza sheria za usafiri.
    D. Alipumbaa na kupinga sheria za usafiri.

14. Msimulizi alikuwa amehifadhi pesa katika:
    A. Mfuko mdogo ndani ya suruali.
    B. Mfuko mdogo mbele ya suruali.
    C. Mkunjo wa nguo iliyoshonwa kiunoni.
    D. Mkunjo wa nguo uliofungwa kiunoni.

15. Katika mji wa Pitia abiria walipigana vikumbo kuingia garini kwa sababu:
   A. Kulikuwa na uhaba wa magari.
   B. Kulikuwa na uhaba wa viti.
   C. Walikuwa wamechoka kungojea matwana upepo.
   D. Walikuwa wamepigwa na baridi na mvua.

16. Kulingana na kifungu, ajali barabarani husababishwa na:
   A. Ukosefu wa magari, kubeba abiria wengi.
   B. Kiburi cha madereva, kutozingatia maelekezo barabarani.
   C. Ukosefu wa mikanda ya usalama, madereva kutowajibika.
   D. Muziki wa kupasua viwambo, madereva kutoona vizuri.

17. Msimulizi ni mkakamavu kwa vile:
   A. Alishutumu hali ya gari kubeba abiria kuliko kiasi.
   B. Alishutumu hali ya shati na utingo kuning'inia nje.
   C. Alinyamaza alipoona dereva akikaribia kuruba kwa kasi.
   D. Alinyamaza alipoona utingo akienda chemba na afisa.

18. Chagua jibu lisilo sahihi kulingana na kifungu:
   A. Abiria wengine waliufurahia muziki garini.
   B. Ufisadi unaweza kusababisha ajali barabarani.
   C. Abiria wanaweza kuzuia ajali barabarani.
   D. Kuruba ndiyo iliyosababisha ajali garini.

19. Ni mfuatano upi wa matukio ufaao kwa mujibu wa kifungu?
   A. Kucheza muziki, kukutana na polisi, kufikia kuruba, mvua kunyesha, kupata ajali
   B. Kukutana na polisi, kuhonga, kucheza muziki, kufikia kuruba, kupata ajali
   C. Kucheza muziki, kukutana na polisi, kuhonga, kufikia kuruba, kupata ajali.
   D. Kukutana na polisi, gari kupaa juu, mvua kunyesha, kufikia kuruba, kupata ajali.

20. '**Kiza cha kaniki kikatanda**'; kulingana na kifungu ina maana:
   A. Msimulizi akapoteza fahamu.
   B. Msimulizi akapoteza uwezo wa kuona.
   C. Kukawa na weusi mkubwa.
   D. Kukawa na giza totoro.

Soma vifungu vifuatavyo. Vina nafasi 21 mpaka 35. Kwa kila nafasi umepewa majibu manne hapo. Chagua jibu lifaalo zaidi kati ya yale uliyopewa.

Wakazi wa vitongoji duni __21__ na matatizo mengi. Asilimia kubwa ya waja hapa __22__ __23__ aila. __24__ katika mitaa ya mabwanyenye __25__ na vitongoji hivi, hali ni tofauti; majumba yenye kuvutia yamepamba mazingira humo. Maisha ya makundi haya mawili __26__. Wana wa matajiri hupata mahitaji __27__ huku maskini __28__ kwa ukosefu. Ama kwa kweli __29__.

	A	B	C	D
21.	wametwaliwa	wamekabidhiwa	wametengwa	wametingwa
22.	haiwezi	hawawezi	haziwezi	hamuwezi
23.	kumkimu	kuzikimu	kujikimu	kuwakimu
24.	labda	kwa hivyo	hata hivyo	ingawa
25.	waliyopakana	iliyopakana	uliyopakana	yaliyopakana
26.	Yamebaidika kama ardhia na mbingu	Yameadimika kama wali wa daku	Yameingia kati kama mchuzi wa ugali	Yamejikakukia kama ukuni
27.	zote	yote	nyote	sote
28.	Wakila mwata	Wakila mwande	Wakila yamini	Wakila hasara
29.	Dua la kuku halimpati mwewe	Bidii ya mja haiondoi kudura	Dau la myonge haliendi joshi	Mtegemea nundu haachi kunona

Tina alijua kwamba alihitaji kutia bidii masomoni asije ____**30**____ shule. Kijijini mwao ilikuwa kawaida wasichana ____**31**____ nafasi katika elimu. Palipotokea uhaba ____**32**____ karo, masomo ya msichana ____**33**____ huku mvulana akiendelea na elimu. Mara hii Tina aliamua kutia bidii ili angaa Mwalimu Mkuu amtafutie mhisani ____**34**____. Kwa njia hii Tina ____**35**____ namna fulani ya kuliokoa tabaka lake.

	A	**B**	**C**	**D**
30.	akaachishwa	akaachiwa	akaachilia	akaachia
31.	kunyanyaswa	kubadilishiwa	kudhulumiwa	kupunguzwa
32.	ya	kwa	wa	na
33.	yangekatizwa	yanakatizwa	yakikatizwa	yakakatizwa
34.	ayathamini masomo yake	amthamini masomo yake	amdhamini masomo yake	ayadhamini masomo yake
35.	alitarajia alipata	alijihimu alipata	alijihimu kupata	alitarajia kupata

SEHEMU YA B: (Alama 25)

Jibu maswali yote kwenye nafasi ulizopewa.

36. Tunga sentensi mojamoja ukitumia: (alama 5)

a) Ritifaa

____

b) Alama hisi

____

c) Koloni

____

d) Kistari

____

e) Mabano

____

37. Tunga sentensi moja ukitumia: (alama 5)

a) Kiwakilishi cha nafsi

____

b) Kiwakilishi cha sifa

____

c) Kiwakilishi kionyeshi

____

d) Kiwakilishi cha idadi

THE DOYEN PUBLISHERS EST 2023 L'AVENIR COMMENCE ICI

___

___

e) Kiwakilishi cha pekee

___

___

38. Taja mfano mmoja wa: (alama 5

a) Nomino dhahania

___

b) Nomino ya kipekee

___

c) Nomino ya wingi

___

d) Nomino ya vitenzi-jina

___

e) Nomino ya makundi

___

39. Jaza pengo na kitenzi kikuu kinachofaa. (alama 5)

a) Paa la bweni limeanza ___ vizuri.

b) Vitabu vilikuwa ___ darasani.

c) Wahisani wamekuja ___ mwalimu mkuu viti vya magurudumu.

d) Wanafunzi walikuwa ___ usalama shuleni.

e) Watu hawapaswi ___ karibu na mto.

40. Maneno haya yapo katika ngeli ipi? (alama 5)

a) Nguo - ___

b) Yai - ___

c) Maziwa - ___

d) Kipepeo - ___

e) Maiti - ___

HUU NDIO UKURASA WA MWISHO ULIOPIGWA CHAPA

THE DOYEN PUBLISHERS EST 2023 L'AVENIR COMMENCE ICI